

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

18 december 2000

GEDACHTEWISSELING

**in het kader van de opvolging en voortgang van de standpuntbepaling
inzake Europese Aangelegenheden met de heer Patrick Dewael,
minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting,
Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Johan Weyts**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weyts ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

mevrouw Lisette Croes, de heer Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Paul Van Grembergen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen.

INHOUDSOPGAVE

Blz.

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden	
I.1.	Intergouvernementele Conferentie 2000 – Standpunt van de constitutionele regio's	4
I.2.	Vlaamse bijdrage aan het Belgisch EU-Voorzitterschap : stand van de voorbereiding	5
I.3.	Informele Europese top van Biarritz	6
I.4.	EU-handvest van grondrechten	6
II.	Vragen en opmerking van de leden	6
III.	Antwoorden van de minister-president	10
BIJLAGE :		
	Gemeenschappelijk standpunt van de constitutionele regio's inzake de IGC (Brussel, 20 september 2000)	16

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden vond op datum van 16 november 2000 een gedachtewisseling plaats met minister-president Patrick Dewael in het kader van de periodieke bespreking van Europese aangelegenheden.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER PATRICK DEWAELE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN, BEGROTING, BUITENLANDS BELEID EN EUROPESE AANGELEGENHEDEN

I.1. Intergouvernementele Conferentie 2000 – Standpunt van de constitutionele regio's

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik herinner de commissie aan een initiatief dat we op 20 september jongstleden hebben genomen. We hebben in Brussel een conferentie bijeengeroepen waarop de politieke vertegenwoordigers van een twintigtal regio's uit Duitsland, Oostenrijk, Spanje en België aanwezig waren. Er waren tien minister-presidenten, vier ministers en vier staatssecretarissen op vertegenwoordigd. Qua belangstelling en inhoud was de bijeenkomst een succes. We zijn erin geslaagd een aantal gemeenschappelijke prioriteiten, waar wij van overtuigd zijn, te laten delen door de andere regio's (zie tekst in bijlage). Het was de bedoeling het standpunt dat de Vlaamse regering had uitgewerkt in verband met de lopende IGC, uit te dragen en te laten overnemen door 'gelijkaardige' regio's, de zogenaamde constitutionele regio's (d.w.z. regio's met wetgevende bevoegdheden, toegekend door de grondwet van de respectieve staten waartoe ze behoren).

Een eerste gemeenschappelijke standpuntbepaling heeft te maken met het Comité van de Regio's. De vergadering was het erover eens dat dit Comité moet worden versterkt en moet worden opgewaardeerd tot een volwaardige Europese instelling. Het moet (net als de andere Europese instellingen) de bevoegdheid krijgen om voor het Europees Hof van Justitie de eigen prerogatieven veilig te stellen.

Er was unanimiteit over het feit dat de samenstelling van het Comité van de Regio's moet worden aangepast om een betere afspiegeling te krijgen van de veranderende politieke verhoudingen binnen de lidstaten. Er was ook een consensus over het feit dat er een verplichting zou moeten zijn tot

motivering indien een advies van het Comité niet wordt gevolgd.

Een ander punt heeft te maken met de toegang tot het Europees Hof van Justitie. Ook daarover bestond een consensus om de constitutionele regio's directe toegangsmogelijkheid te verlenen.

We waren het ook vrij snel eens dat alle officiële talen van de EU in gelijke mate moeten kunnen worden gebruikt in relaties met de Europese instellingen, maar ook vis à vis de zogenaamde "agent-schappen". Men heeft ten slotte gewezen op de noodzaak om eerbied te hebben voor de culturele eigenheid en verscheidenheid in het Europees beleid.

We hebben ook een aantal zaken doorgeschoven naar een volgende IGC, omdat men in Nice hoe dan ook enkel een onvoldragen werkstuk kan afleveren. Het zal dan ook noodzakelijk zijn het debat over de aanpassing van de instellingen ook na Nice voort te zetten. We hebben daarom een gedachtewisseling gehouden over de krijtlijnen waarbinnen dit moet gebeuren. Eén van de zaken die zeker aan bod moet komen na Nice is de 'Kompetenzabgrenzung'. Er moet duidelijk worden aangegeven wat de EU-bevoegdheden zijn, en wat tot de bevoegdheden van de lidstaten en van de deelstaten binnen de lidstaten behoort. De Duitsers hechten daar bijzonder veel belang aan. Ze hebben dienaangaande trouwens ook een tijdslimiet naar voren geschoven.

Men heeft ook gewezen op de noodzaak van het inbrengen van het niveau van de constitutionele regio's bij de toepassing van het subsidiariteitsprincipe. Daarnaast wenst Duitsland dat de regels van de mededinging voor wat het verlenen van diensten van openbaar belang betreft, niet al te strikt worden toegepast.

We hebben iedereen formeel uitgenodigd om het gezamenlijke standpunt, dat in eerste instantie mondeling werd bijgetreden, ook officieel te ondertekenen. Reeds 22 regio's hebben diensgevolge al duidelijk hun steun laten blijken (met name : Catalonië, Baskenland, Nederoostenrijk, Opperoostenrijk, Salzburg, Stiermarken, Wenen, Beieren, Brandenburg, Bremen, Hamburg, Hessen, Mecklenburg-Vorpommern, Nedersaksen, Rijnland-Pfalz, Saarland, Thüringen, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaanderen). We hebben het document ook overgemaakt aan de voorzitters van diverse Europese instellingen : de Europese Commissie, het Europees Parlement, het Comité van de Regio's én het

Franse Voorzitterschap. Naar aanleiding van de ondertekening van het Frans-Vlaams cultureel verdrag heb ik op 28 september de Franse minister voor Europese Zaken, de heer Pierre Moscovici, in Brussel ontvangen. Ik heb hem toen gewezen op het belang van het standpunt dat men heeft ingenomen. De constitutionele regio's hebben verder ook afgesproken dat ze allemaal intern hun federale regeringen zouden trachten te overtuigen van de noodzaak om deze verzuchtingen aan te kaarten tijdens het verdere verloop van de IGC-werkzaamheden.

Wat de directe toegang betreft van de constitutionele regio's tot het Europees Hof van Justitie, hebben we tot nu toe enkel de politieke steun van Oostenrijk. Inzake de behandeling van het Comité van de Regio's, en dan meer bepaald de wens dat het op gelijke voet zou behandeld worden als het Europees Parlement, is enkel Duitsland bereid steun te geven. Ook al zijn de problemen in de verschillende Länder en deelstaten voor een deel gelijklopend, toch is er enige aarzeling voor wat sommige van onze verzuchtingen betreft. Vlaanderen wil duidelijk het verst gaan.

Op 23 november e.k. neem ik op uitnodiging van mijn Catalaanse homoloog, de heer Pujol, deel aan een conferentie in Barcelona. Ook minister-president Van Cauwenberghe zal daar aanwezig zijn. We zullen het daar eveneens hebben over de toekomst van de instellingen in Europa, en dan meer bepaald de positie van de regio's daarin.

In maart 2001 neemt Vlaanderen een initiatief met zes partnerregio's – Wallonië, Noordrijn-Westfalen, Beieren, Salzburg, Catalonië en Schotland – om het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie voor te bereiden en om met gelijkgestemde regio's van gedachten te wisselen. Het colloquium met die regio's zal bestaan uit een academisch en een politiek deel. We zullen met een aantal academici van gedachten wisselen over de meerwaarde van het regionale bestuursniveau binnen de Europese Unie. Vervolgens zullen de minister-presidenten tijdens het politieke luik van het colloquium trachten te komen tot een politieke verklaring waarbij de rechten en bevoegdheden van de regio's worden gevrijwaard en versterkt, teneinde het draagvlak voor de Europese integratie te verzekeren. Ook deze verklaring zal daarna aan de collega's van de andere regio's binnen de Europese Unie worden voorgelegd.

De federale regering wil van haar voorzitterschap in de tweede helft van 2001 gebruik maken om naar buiten te komen met de zogenaamde 'Verkla-

ring van Laken'. Men zal ook trachten de krijtlijnen te trekken waarbinnen de evolutie van de instellingen in Europa moet verlopen. Vlaanderen zal voorafgaand hieraan de zaak dus moeten voorbereiden met de zes belangrijke partnerregio's.

I.2. Vlaamse bijdrage aan het Belgisch EU-Voorzitterschap : stand van de voorbereiding

De administratie Buitenlandse Beleid werkt zeer hard aan de voorbereiding van het Voorzitterschap van België. Vlaanderen heeft daarin immers elf formele en drie informele raden voor te bereiden. Er zijn bovendien nog een vijftientigtal andere activiteiten zoals seminars, conferenties, enzovoort. Vlaanderen is, bijvoorbeeld, voorzitter van de slotmanifestatie van het Europese Jaar van de Talen. Leden van de Vlaamse regering zitten ook drie formele raden voor, namelijk onderwijs, jeugd en toerisme. Bij vijf formele raden maken we deel uit van de Belgische delegatie, namelijk leefmilieu, landbouw, tewerkstelling, cultuur/audiovisuele media (die één enkele raadsformatie vormen) en energie. In de begroting voor 2001 hebben we hiervoor 200 miljoen frank uitgetrokken. We moeten onze administratie versterken. Ook de kabinetten kunnen een belangrijke rol spelen. Er zijn reeds een aantal nieuwe statutaire en contractuele personeelsleden in dienst getreden. Bovendien lopen nog enkele wervingsprocedures.

We moeten goed overleggen met de federale overheid en de andere deelstaten, aangezien zeer veel diensten en overheden bij het Voorzitterschap betrokken zijn. Ook binnen de Vlaamse overheid moet trouwens dergelijk overleg gebeuren. Mijn administratie en kabinet hebben terzake een belangrijke coördinerende taak.

We hebben uitgebreid gediscussieerd over de Vlaamse thema's die aan bod moeten komen. Bij onderwijs zal het voornamelijk gaan over de problematiek van de participatie en de sociale cohesie. Bij jeugd handelt het over het vrijwilligerswerk en bij energie over groene stroom. Ook de leden van deze commissie kunnen terzake hun desiderata naar voren brengen.

We besteden veel aandacht aan de vorming van de ambtenaren en kabinetsleden om het voorzitterschap tot een succes te laten uitgroeien. We hebben een opdracht gegeven aan het European Institute for Public Administration (EIPA) uit Maastricht om een 200-tal mensen van de administratie en kabinetten een bijkomende gespecialiseerde en praktijkgerichte vorming te geven.

We moeten van de gelegenheid die het Belgisch Voorzitterschap biedt, ten volle gebruikmaken om onze publieke relaties te verzorgen. Daartoe zijn een goede communicatiestrategie en een brede culturele omkadering noodzakelijk. De regering heeft reeds ingestemd met een voorstel van logo dat de Vlaamse aanwezigheid tijdens het voorzitterschap moet onderlijnen, en met de organisatie van een website.

I.3. Informele Europese top van Biarritz

Wat de informele top van Biarritz van 13 en 14 oktober jongstleden betreft, heeft men een kleine vooruitgang geboekt met het oog op Nice, maar toch blijven er nog heel wat vragen onuitgeklaard. Er is vooruitgang geboekt inzake uitbreiding van de beslissingen die moeten worden genomen bij gekwalificeerde meerderheid en over het principe van de versterkte samenwerking. Er is echter nog geen oplossing voor de herweging van de stemmen en de samenstelling van de commissie.

Inzake die gekwalificeerde meerderheid is snel een overeenkomst bereikt over een aantal artikels, maar alles wat fiscale bepalingen aangaat blijft op weerstand stuiten. Hetzelfde geldt voor de standpunten over visa, asiel en immigratie, die zeer ver uit elkaar liggen. Wat de buitenlandse handel betreft, is de meerderheid voorstander van het nemen van meer beslissingen met een gekwalificeerde meerderheid. Het principe op zich boekt dus wel degelijk vooruitgang, maar voor bepaalde bevoegdheden blijven de standpunten ver uit elkaar liggen.

De versterkte samenwerking stond reeds op de agenda van de top van Feira (19 en 20 juni 2000), waar het principe aanvaard werd. De discussie heeft zich in Biarritz vooral toegespitst op de modaliteiten. Iedereen is het erover eens dat de criteria voor een versterkte samenwerking transparant en duidelijk moeten zijn. Het moet een integratie-instrument zijn dat de Unie niet mag versnipperen, en het moet werken binnen het verdragrechtelijke institutionele kader. Bovendien moet de vrijwaring van het acquis worden verzekerd en blijft de rol van de Europese Commissie als behoeder van het algemeen belang centraal. Het kan dus niet zijn dat één lidstaat de versterkte samenwerking zou kunnen blokkeren.

Wat de samenstelling van de commissie betreft, loopt er een scheidingslijn tussen de grote en de kleinere lidstaten. De grote lidstaten zijn voorstander van een beperkte Europese Commissie waar-

van niet alle lidstaten deel uitmaken. Ze worden wel op gelijke voet behandeld bij de aanwijzing van een commissaris via een beurtrol. De kleinere lidstaten houden vast aan het principe van één commissaris per lidstaat. In Nice zal deze knoop in elk geval moeten worden doorgehakt.

Ook inzake de herweging van de stemmen bestaan twee opties : de “naakte” herweging die vooral door de grote lidstaten wordt gesteund en het systeem van de dubbele meerderheid – d.w.z. niet alleen een meerderheid van stemmen binnen de Raad, maar ook een meerderheid van de EU-bevolking. België staat voor de tweede optie.

Wat de herziening van het sanctiemechanisme (artikel 7 van het EU-verdrag) of de invoering van een “early warning-system” betreft, is duidelijk dat de meerderheid gewonnen is voor de invoering van een dergelijk systeem.

I.4. EU-handvest van grondrechten

Tot slot wil ik het kort nog even hebben over het Handvest van de Grondrechten van de EU. Een dergelijk handvest is ongetwijfeld een goed principe, maar initieel diende Vlaanderen toch wel waakzaam te zijn voor wat betreft de bepaling van het Handvest over de bescherming van minderheden. Er diende in elk geval voorkomen te worden dat een ongelukkige formulering van dit principe de deur zou openen voor allerlei ongegronde eisen vanwege de Franstaligen in de Vlaamse Rand. Gelukkig is dit euvel inzake de bescherming van minderheden in eigen land nu van de baan. Het voorstel dat nu voorligt luidt als volgt : 'De Unie eerbiedigt de culturele, godsdienstige en taalkundige verscheidenheid'. In die optiek is dit ook vanuit het Vlaams standpunt perfect verdedigbaar.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

De heer Frans Ramon : Ik heb de indruk dat men de zaken toch wat voor zich uitschuift. U zegt dat inzake de onderwerpen waarover met gekwalificeerde meerderheid kan worden gestemd, vooruitgang is geboekt. Ik meen echter dat de lijst is afgezwakt, elke vooruitgang is met andere woorden zeer relatief. Vanwaar dan uw positieve kijk hierop ?

De heer Jacques Laverge : Onze politieke aanwezigheid beperkt zich thans tot het niveau en de constellatie van de regio's. Wat is de visie van "Europa" over de evolutie van deze regio's ?

Ten eerste, wat is een regio ? Als men een sterk Comité van de Regio's wil bekomen, dan moeten de partners evenwaardig zijn. De zeer ongelijksoortige samenstelling die we op vandaag kennen, lijkt me eerder een handicap om het Comité tot een hoger niveau te tillen.

Ten tweede stel ik me vragen bij de precieze omschrijving van de bevoegdheden van het Comité van de Regio's. Blijft het een adviesorgaan waar alleen vrijblijvende adviezen worden gegeven of zal het Comité op termijn bindende adviezen kunnen geven ?

Ten derde blijkt het Comité momenteel niet echt afhankelijk te zijn van de politieke veranderingen in de regio's of in de landen waartoe deze behoren. Dat kan een politieke belemmering zijn voor het functioneren en voor de slagkracht ervan. Alle andere internationale instellingen worden aangepast aan de politieke structuren van de betrokken landen.

Het is belangrijk dat in Vlaanderen wordt gewerkt aan de toekomst van dat Comité. De vraag is nu of dit in positieve zin evolueert of dat men ter plaatse blijft trappelen. Als we onze stem rechtstreeks willen laten horen, dan kan dit immers enkel via het Comité gebeuren. Hoe belangrijk het uiteindelijk zal worden voor de articulatie van de Vlaamse desiderata blijft echter nog een open vraag.

Mijnheer de minister-president, u hebt het ook gehad over de toekomst van Europa. Hoe staat het voorlopig met de uitbreiding van de Europese Unie ? Er doen immers tegenstrijdige berichten de ronde over de uitbreidingsstrategie. Wordt de timing inzake de integratie van een aantal landen gehandhaafd ? Men verzint nu allerlei redenen om deze toetredingen op de lange baan te schuiven. Wat is het standpunt van België en Vlaanderen terzake ? Welke gevolgen doen zich voor op het vlak van het beheer van de Unie ? Een uitbreiding houdt immers een aantal risico's in inzake de slagkracht van de Unie.

Tot slot nog een vraagje over de fiscale problematiek binnen Europa. Welk standpunt neemt België (en eventueel Vlaanderen) hierover in ? Welk standpunt nemen de andere lidstaten in ? Het gaat immers om een niet te onderschatten probleem dat kan leiden tot een enorme kapitaalvlucht.

De heer Karim Van Overmeire : Ik ben het ten gronde oneens met het standpunt van de heer Laverge inzake het Comité van de Regio's. Ik geloof niet dat dit Comité ooit zal uitgroeien tot een instrument langs hetwelke Vlaanderen mee zal kunnen beslissen binnen Europa. De minister-president heeft zelf geschetst hoe moeilijk het is om zelfs bij de huidige 15 lidstraten enige steun te vinden voor de idee om de regio's meer zeggenschap te geven op Europees vlak. Van de 13 kandidaat-lidstaten is er geen een die het concept van constitutionele regio kent. Op lange termijn is dit dus geen nuttige optie voor ons.

Wat me veel meer interesseert is de manier waarop Vlaanderen bijdraagt tot het bepalen van het Belgische standpunt over een aantal zaken zoals de herschikking van de Commissie, de evolutie binnen de Europese Raad en de idee van een Europese Grondwet. In Biarritz is al een charter voorgesteld. Welk statuut zal dit krijgen op de Top van Nice ? Wat is het Belgisch standpunt terzake ? Het lijkt me immers niet uitgesloten dat men overeenkomt dat dit charter het statuut van Europese Grondwet krijgt. Naast de nationale grondwetten en het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, zou er dus nog een derde tekst bijkomen.

Als men daaraan enige rechtskracht wil geven, dan is het noodzakelijk dat er een zeer grondig debat aan voorafgaat in de lidstaten. Men kan er eventueel zelfs een referendum over houden.

Wat is daarnaast het standpunt van België, en wat is de invloed van de Vlaamse regering, inzake het fundamentele debat over Europa ? Gaat het om een federaal Europa met een sterke Europese Commissie of moeten we de intergouvernementele samenwerking versterken. In dit laatste geval gaat het om een soort confederaal samenwerkingsverband tussen de hoofdsteden. Dat is een essentieel debat. We mogen het belang van de Top van Nice en de vergaderingen die daarop volgen dan ook niet onderschatten. Europa bevindt zich in een cruciale fase voor wat de uitbreiding en de verdieping betreft.

Wat is het standpunt van de Vlaamse regering inzake de uitbreiding ? Iedereen is principieel voor de uitbreiding. Het zou een goede zaak zijn als alle landen van het Europees continent via een samenwerkingsverband hun problemen gezamenlijk kunnen aanpakken. De situatie op vandaag is echter dat alle voordelen van de uitbreiding voor West-Europa in wezen eigenlijk al binnen zijn. De markten in Oost-Europa zijn open, er is politieke stabiliteit, er is geen Russische dreiging. Welk belang

hebben we in het Westen dan nog om dringend de Unie uit te breiden ? Deze vraag leeft zeer zeker bij de bevolking.

Er zijn daarover trouwens een aantal onderzoeken geweest. Het meest recente geeft aan dat 38 procent van onze bevolking voorstander is van uitbreiding. Dit betekent omgekeerd, dat een grote meerderheid er tegenstander van is. België maakt deel uit van de middenmoot op dat vlak. In Frankrijk, bijvoorbeeld, is slechts 28 procent voorstander van uitbreiding. Daarom vraag ik me af waarmee men bezig is. Een concreet voordeel van uitbreiding is niet direct zichtbaar. Onze economie zal er niet wel bij varen, de Europese instellingen zullen niet beter functioneren. De grote bedreiging voor bijvoorbeeld Duitsland en Oostenrijk is dat bij het openen van de grenzen 40 miljoen Polen vrij die landen binnen kunnen. Nu al kampen de meeste Europese landen met een vrij groot immigratieprobleem. Wat is het standpunt van de Vlaamse regering in dit verband ? Op welke manier beïnvloedt men de Belgische besluitvorming ?

Tot slot wil ik het standpunt van de minister-president vragen omtrent de houding van minister Michel die op de Europese top van Biarritz volgens de kranten verklaarde dat België niet de vertegenwoordiger is van de kleine landen. Hij heeft niet graag de tegenstelling tussen kleine en grote landen. Volgens ons is die tegenstelling er echter wel degelijk en moet België het voortouw nemen in de verdediging van kleine landen.

In de marge daarvan heb ik een artikel gelezen over het aanhoudend absentisme van minister Michel op een aantal belangrijke Europese vergaderingen. Dat vinden we een probleem, zeker in het licht van het Belgische voorzitterschap. Is er vanuit Vlaanderen enig contact geweest met het federale niveau over de manier waarop minister Michel ons standpunt verdedigt ?

De heer Johan Weyts : We steunen de beleidsoptie om Vlaanderen meer stem te geven in Europa. We juichen het initiatief toe van vorige september om de verschillende regio's samen te brengen. Er is daar een gemeenschappelijk standpunt ingenomen. Ik vraag me af of dat standpunt al is besproken tijdens de Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid. Welk standpunt heeft de federale regering daarover ingenomen ? Welke stappen worden nog op dat vlak ondernomen ?

Ik wil me aansluiten bij wat de heer Laverge zegt over het belang van de regio's als bestuurslaag in Europa. In dat opzicht is het van het grootste belang dat er ook een oplossing zou worden gezocht

voor het probleem dat de regio's momenteel niet alsdusdanig vertegenwoordigd zijn in een andere internationale instelling, met name de Raad van Europa. Daar zouden we nochtans actief moeten kunnen zijn. Er komen immers niet minder dan 40 Europese landen in samen, zodat contacten daar dus wel echt essentieel zijn. Ik heb persoonlijk ondervonden dat er op dat forum heel wat problemen kunnen worden opgelost en misverstanden uit de wereld kunnen worden geholpen. We moeten een ernstige discussie houden met het federale niveau om tot een oplossing te komen inzake de afvaardiging naar de Raad van Europa. Temeer daar heel wat materies die er aan de orde komen, tot de bevoegdheden van het Vlaams Parlement behoren. De huidige leemte in de delegatie is dan ook godgeklagd. Ik vraag aan de minister-president om een initiatief daaromtrent te nemen.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Ik wil in persoonlijke naam enkele opmerkingen maken. Onze fractie heeft een aantal vragen omtrent het buitenlands beleid van de Vlaamse regering, maar steunt wel uw Europees beleid. Ook staan we achter het initiatief om de constitutionele regio's samen te brengen. We moeten echter de resultaten van de Europese top in Nice afwachten inzake subsidiariteit, de Kompetenz-cataloog en de bewaking van de openbare dienstverlening (zo o.a. inzake alerhande sociale voorzieningen, openbare omroep en – specifiek voor Duitsland – de Landessparkassen). Waarbij die laatste inderdaad niet automatisch onder de regel van de economische mededinging ressorteert.

Inzake de subsidiariteit zijn het enkel België, Oostenrijk en Duitsland die in een verklaring¹ bij het Verdrag van Amsterdam hebben gesteld dat dit principe niet enkel geldt voor de lidstaten, maar evenzeer voor de andere gehelen. Het blijft belangrijk om via de regio's aan te dringen op het vastleggen van een gemeenschappelijk standpunt.

¹ Verdrag van Amsterdam – Verklaringen waarvan de conferentie akte heeft genomen – 3. Verklaring van Duitsland, Oostenrijk en België betreffende subsidiariteit : “*De Duitse, de Oostenrijkse en de Belgische regering gaan er als vanzelfsprekend van uit dat het optreden van de Europese Gemeenschap overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel niet enkel de lidstaten, maar eveneens hun deelgebieden betreft, voorzover deze over eigen wetgevend bevoegdheden beschikken die hun krachtens het nationale grondwettelijke recht zijn toegekend.*”.

Inzake de grondrechtendiscussie – en op termijn dus ook de evolutie naar een Europese grondwet – vragen de Duitse Länder zich ten gronde af waarom bevoegdheden die intrinsiek toch al de hunne zijn, nu nog eens in een soort grondwet zouden moeten worden opgenomen.

Die grondwet zou dan immers minstens moeten voorzien in een toekenning van de bevoegdheden in kwestie aan de Länder, waardoor we opnieuw bij het vertrekpunt terechtkomen. In die vraagstelling zit duidelijk een kern van waarheid, en voor hen gaat het dan ook om een vrij fundamentele discussie. Ik verwijs terzake trouwens ook naar het rapport van de drie Europese wijzen. De vraag blijft dus of de grondrechten een plaats moeten krijgen in de Europese grondwet, en zo ja over welke grondrechten het gaat. Voor wat dat laatste betreft zijn er momenteel immers duidelijk een aantal lacunes vast te stellen. Een aantal Europese basiswaarden – en dan vooral van zodra ze verder reiken dan het louter bestuursmatige – zijn immers niet of nauwelijks vertaald geworden in termen van grondrechten.

We moeten blijven streven naar een federaal georganiseerd Europa. De andere optie is een intergouvernementeel Europa, dat volgens mij niet kan leiden tot de noodzakelijke en wenselijke integratie in de Unie die we in overgrote meerderheid nastreven. Enkel in een federaal Europa zal Vlaanderen meer stem kunnen krijgen. België steunt dan ook terecht de Europese Commissie. De voortgang in federale zin wordt veeleer gestuurd door de Europese Commissie dan door de ministerraden.

Inzake het Comité van de Regio's is er inderdaad een probleem met de delegaties. Er is in dat verband niet echt een probleem voor Vlaanderen. In het verleden was er reeds een samenstelling over meerderheid en oppositie heen. Dat wordt nu gehandhaafd en dat vind ik verstandig. Maar dat is bijvoorbeeld niet het geval aan Waalse kant, waar enkel de meerderheid vertegenwoordigd is.

Ik herhaal dat ik het beleid inzake Europese politiek steun. Ik zie er continuïteit in. Op een bepaald moment zal de discussie moeten worden geopend om over het Comité van de Regio's een debat te voeren in termen van de Tweede of Eerste Kamer in Europa. Dat zal nog niet meteen aan de orde zijn in Nice, maar toch is het belangrijk. Dit zal ook zeker geen gemakkelijke discussie worden. Maar een doorgroei van het Comité van de Regio's zal op termijn hoe dan ook minder problematisch zijn dan een evolutie naar een meer intergouvernementele context. Ook sommige van de nieuwe toetre-

ders uit Centraal- en Oost-Europa (o.a. Polen en Hongarije – die inderdaad minder vertrouwd zijn met het fenomeen van de constitutionele regio's) zullen het ongetwijfeld wat moeilijk hebben met de ontwikkeling van een sterker constitutioneel verband. Toch vind ik dat dat initiatief moet worden genomen.

Tot slot heb ik nog een vraag. De onderwijsraad wordt voorgezeten door minister Vanderpoorten. Klopt het dat participatie en sociale cohesie de kern van het thema uitmaken? Het is me niet helemaal duidelijk waarom precies dat thema is gekozen.

De heer Jacques Laverge : Zijn alle thema's al bepaald voor de voorzitterschappen die we toegewezen krijgen?

De heer Frans Ramon : Er ligt momenteel een ontwerp van tekst klaar met betrekking tot het Charter van de Grondrechten. Op de informele top van Biarritz werd daarvan reeds akte genomen door de Europese staats- en regeringsleiders. Wat gebeurt daar nu verder mee?

De Duitse minister van Buitenlandse Zaken Joschka Fischer heeft de grote verdienste opnieuw het debat geopend te hebben over de finaliteit van de hervorming van de Europese instellingen en de uitbreiding van de Europese Unie. Hoe staat de Vlaamse regering daar tegenover?

Inzake het Comité van de Regio's heb ik nog een vraag met betrekking tot de organisatie. Er zijn heel wat regio's. Hoe zal men dat praktisch beheeren en beheersbaar houden, ook in het licht van de nakende uitbreiding?

De heer Paul Van Grembergen : Op de bijeenkomst van de V.R.E. in Nyon heeft men het onder meer gehad over de culturele identiteit. Er staan daarbij twee thesissen diametraal tegenover elkaar. Enerzijds gaat de – veronderstelde – “ruimdenkende” – anglofiele en francofone visie ervan uit dat kleine cultuurgemeenschappen (waarmee men meestal kleine groepen van migrantenpopulaties bedoelt) volledig zichzelf moeten kunnen blijven in het nieuwe, grotere geheel. Zij zeggen in dit verband dat aan die culturele verscheidenheid alle kansen moeten worden gegeven. Denk maar aan Soho of Chinatown. Eén zaak waaraan ze bijna achteloos voorbij gaan, is dat ze in bijvoorbeeld Chinatown geen Chinees spreken, maar wel Engels.

De andere landen die op die conferentie aanwezig waren – de Scandinavische landen, Nederland, België en Duitsland – gingen daartegen in. Zij verklaarden wel de identiteit te willen waarborgen, maar dan met als basisgegevens de inburgering en de kennis van de taal van het betreffende gebied.

Mijnheer de minister-president, ik wil enkel zeggen dat een en ander verkeerdelijk de indruk wekt dat de Angelsaksische en de Francofone wereld de humanisten zijn, terwijl alle andere anderen de onverdraagzame, de beperkte, de smalle en de niet-visioinaire zouden zijn.

Ik heb mij daar in eigen naam sterk tegen verzet. Ik heb dan ook duidelijk gemaakt dat ik deze visie niet kon aanvaarden. Ik ga immers uit van het feit dat mensen zichzelf moeten kunnen zijn, dat ze hun gedachten vrij moeten kunnen uiten en hun cultuur vrij moeten kunnen beleven. Het basisgegeven moet steeds zijn hoe men zich in het land waar men terechtgekomen is, richt naar die gemeenschap, naar haar wetgeving, naar haar gebruiken, naar haar gewoonten, naar haar taalgebruik en naar haar sociale instellingen. Ik denk dat ik daar aldus de daaromtrent in Vlaanderen geformuleerde lijnen naar voren heb gebracht.

Ik wens tot slot te benadrukken dat die discussie nog aan de gang is, en derhalve goed opgevolgd moet worden vanuit Vlaanderen.

De heer Luc Van den Brande, voorzitter : Ik dank u voor de stelling die u op die assemblée van de Europese regio's naar voren hebt gebracht en die volledig in de lijn ligt van wat gezegd diende te worden.

III. ANTWOORDEN VAN DE MINISTER-PRESIDENT

Minister-President Patrick Dewael : De heer Ramon heeft de indruk dat we de zaken wat voor ons uitschuiven. Ik weet niet of die indruk juist is, maar men mag niet uit het oog verliezen dat het hier om een evolutief proces gaat. Het is zeker geen processie van Echternach, maar als we bekijken wat in Nice op tafel zal komen, kunnen we inderdaad spreken van een mini-IGC. Vorig jaar, en ook toen de Vlaamse regering haar standpunt op papier heeft gezet, lagen de ambities alleszins stukken hoger. U weet ongetwijfeld zeer goed dat men voortdurend over bepaalde punten van mening blijft verschillen en dat consensussen moeten groeien. Zo werd het principe van de gekwalifi-

ceerde meerderheid vrij snel aanvaard, maar als men dan begint te discussiëren over wat daar wel of niet toe behoort, is men opnieuw voor een hele tijd zoet.

Wat de vraag met betrekking tot de fiscaliteit betreft, wens ik het volgende te antwoorden. Ik hoef u waarschijnlijk niet uit te leggen hoe gevoelig die fiscaliteit ligt en welke rol de lidstaten daarin spelen. Toch wordt op dat vlak wel degelijk vooruitgang geboekt. Zo is men het eens geworden over de ecofiscaliteit, een punt dat het Franse voorzitterschap niet op de agenda had geplaatst, maar dat door België opnieuw was aangedragen. Daarover werd het principe van de gekwalificeerde meerderheid aanvaard.

Er was ook de vraag hoe een en ander zit binnen een federatie en een vraag met betrekking tot de verschillende standpunten die daarbij worden ingenomen. Voor mij is dat net verrijkend en ik moet zeggen dat de federale regering het spel correct speelt. Mocht dat niet het geval zijn, dan zou ik dat hier ook zeggen.

Ik vind het bijvoorbeeld verrijkend dat, als Vlaanderen aanzetten heeft gegeven met betrekking tot te verdedigen standpunten, in de ICBB maar ook daarbuiten, bij confrontatie met de andere deelstaten en met de federatie, tot een gemeenschappelijke stellingname kan worden gekomen. In die zin zijn grosso modo alle punten die wij naar voren hebben geschoven, in aanmerking genomen als standpunten van de Belgische federatie die dan ook door haar worden verdedigd. Als de federale minister van Buitenlandse Zaken eens verhinderd is en niet aan een vergadering kan deelnemen, dan zal de federale regering zeker geen lege stoel hanteren en zal zij erop toezien dat iemand zijn plaats inneemt. Uit de verslagen kunnen we afleiden dat ook hij onze standpunten loyaal naar voor brengt.

Wat zijn nu regio's ? Daarover kunnen we uren discussiëren. De voorzitter heeft ons daarnet een definitie gegeven van een constitutionele regio. Dit is iets dat verschilt van land tot land. Ook de bevoegdheden van die regio's en deelstaten verschillen van land tot land. Hetzelfde geldt voor hun financiering. Dat zorgt voor verrijking, maar maakt het tegelijkertijd vaak moeilijk werkbaar. Dit is zeker het geval wanneer men een gemeenschappelijk standpunt moet innemen, want dan worden de dingen vaak totaal verschillend geïnterpreteerd.

Ook ik ben voorstander van de communautaire aanpak die de voorzitter daarnet aanbracht, en niet zozeer van de intergouvernementele aanpak. We

moeten dat blijven ondersteunen, onder andere met een Europese Commissie die moet worden versterkt. Als Europa moet groeien, dan moet dat gebeuren met hantering van de communautaire methode en met de geleidelijke versterking van het Europees Parlement waarvan ik voorstander ben. Ik heb trouwens van mijn recente bezoek aan het parlement van Noordrijn-Westfalen gebruikgemaakt om mijn idee van een Europees Parlement met twee kamers te lanceren. Daarbij zou de ene kamer worden samengesteld volgens het principe van de rechtstreekse vertegenwoordiging, terwijl de andere kamer zou fungeren als een kamer van de lidstaten. Als die lidstaat dan uit deelstaten is samengesteld, dan kan elke lidstaat die verschillende deelstaten in het Europees Parlement visibiliseren. Dit lijkt me een interessante denkrichting die bovendien een hersamenstelling van het Comité van de Regio's niet uitsluit, zonder evenwel in het euvel te vervallen dat we met de constitutionele regio's de rest zouden uitsluiten. Ik ben er voorstander van om misschien ook daar de versterkte samenwerking toe te passen door een aantal gelijkgestemde of gelijkgezinde constitutionele regio's een aantal zaken gezamenlijk te laten doen. Ik ben er echter geen voorstander van om de samenwerking te beperken tot alleen maar welbepaalde componenten. Daardoor zouden we ons bezondigen aan een ernstige verschraving en dat kan niet de bedoeling zijn.

Belangrijk is dat vooruitgang wordt geboekt. Zo werd het principe van het politiek basismandaat als voorwaarde voor een mandaat in het Comité van de Regio's als agendapunt voor Nice aanvaard. Niemand gaat daar zitten om zichzelf te vertegenwoordigen. Dit geldt echter niet voor alle punten die we naar voor hebben gebracht. Daarbij denk ik dan bijvoorbeeld aan 'volwaardige instelling' en 'toegang tot het Hof'.

Sta me toe nu de vragen te beantwoorden die onder meer door de heer Van Overmeire werden gesteld met betrekking tot het handvest van de grondrechten. Men moet daar inderdaad heel voorzichtig in zijn. Een en ander heeft te maken met het feit dat de Europese Unie geen partij is bij het belangrijke EVRM (Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden). Op dit ogenblik houden we het standpunt aan dat er geen juridisch dwingende kracht aan dat handvest wordt toegekend. De heer Van Overmeire gaat mijns inziens dan ook een stap te ver door nu al te spreken over een Europese grondwet. Wie zo ver zou willen gaan, moet er rekening mee houden dat zulks per definitie gepaard gaat met een lang en moeilijk proces, dat zich in de

verschillende lid- en deelstaten zal moeten afwikkelen. Zo ver zijn we echter nog niet en ik ben dan ook gewonnen voor een eerder voorzichtige aanpak.

Mijnheer de voorzitter, we mogen ons niet blind staren op de komende Top van Nice. Er is immers ook nog leven na Nice. Van Nice mag niet meer verwacht worden dan dat daar een aantal bescheiden stappen zullen worden gezet. Het is dan ook belangrijk die goed voor te bereiden. Dat is ook de vraag van de Duitse Länder die op enkele punten onze bondgenoten blijken te zijn. Het hele debat rond de "Kompetenzabgrenzung" vind ik dan ook cruciaal. In de Länder horen we vaak in scherpe bewoordingen dat Europa zich op een aantal punten niet te moeien heeft. En eigenlijk is dat een gezonde reflex, want op grond van het subsidiariteitsbeginsel kunnen bepaalde zaken inderdaad het best worden afgehandeld op het niveau dat het dichtst bij de mensen staat. De "Kompetenzabgrenzung" werd trouwens letterlijk uitgesproken in de toespraak die de federale premier enkele maanden geleden heeft gehouden en waarin hij zijn visie heeft toegelicht op de verdere ontwikkelingen van de Europese Unie.

Met betrekking tot het Belgische EU-voorzitterschap wil ik enkele misverstanden uit de weg ruimen over het voorzitterschap van de Raad Onderwijs. Het ging om veel meer dan sociale cohesie en onderwijs. Het ging onder meer ook om participatie van alle actoren en dit alles uiteraard in de context van de Top van Lissabon en van het enorme belang dat we moeten hechten aan onderwijs en vorming in het licht van de kennismaatschappij en -economie waarin we ons nu bewegen. Dit knoopt natuurlijk ook aan bij de zogenaamde richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid en de aspecten van het levenslang leren.

Wat precies vanuit Vlaanderen naar voren zal worden geschoven, ligt nog niet helemaal vast. Wat bijvoorbeeld jeugd betreft, zal het te verschijnen Witboek Jeugd uiteraard een belangrijke leidraad vormen. We zouden misschien kunnen zoeken naar een formule waarbij de leden van de bevoegde parlementaire commissies of van deze commissie voorstellen zouden formuleren voor de respectieve raadsagenda's, en dan met name voor die raden die Vlaanderen voorziet.

De voorzitter : Dat is een goede suggestie. In het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement is afgesproken dat deze kwestie in deze commissie ter sprake zal komen. We kunnen eventueel overwegen om andere commissievoorzitters en geïnteres-

seerde volksvertegenwoordigers daarbij te betrekken.

Minister-president Patrick Dewael : Inzake de uitbreiding van de Europese Unie kan ik bevestigen dat ons beleid van vroeger en nu erop gericht is om inspanningen te leveren ten voordele van de integratie van Centraal- en Oost-Europa. Dat zal ook daar de democratie versterken. De uitbreiding moet er komen. Als die er niet komt, openen we een doos van Pandora waaruit destabiliserende krachten zullen komen. We moeten land per land bekijken of ze beantwoorden aan de criteria van Kopenhagen. Dat wordt volgend jaar zeker een aandachtspunt van het Belgische Voorzitterschap.

Het moge dus duidelijk zijn dat we onverkort voorstander van de uitbreiding zijn. Vroeger dacht men dat dit in golven moest gebeuren, nu wil men de kandidaten eerder land per land bekijken. Een uitbreiding zal Vlaanderen trouwens nieuwe partners opleveren om te ijveren voor de hervorming van de instellingen.

De federale minister van Buitenlandse Zaken, de heer Michel, heeft over het conflict tussen de grote en de kleine landen gesproken. Hij verdedigt natuurlijk de Belgische belangen, en wellicht wil hij verhinderen dat de tegenstelling tussen beide soorten landen op de spits wordt gedreven. Ik weet niet precies wat hij heeft bedoeld. Ik heb wel de sterke overtuiging dat hij de afspraken met de deelstaten respecteert. Ik heb hem de voorbije maanden alleszins niet kunnen betrappen op een gebrek aan loyaliteit.

De Raad van Europa is een bevoegdheid van de parlementen, en niet van de minister-president of de Vlaamse regering. Maar ten gronde is het inderdaad niet logisch dat de deelstaten – gezien hun uitgebreide bevoegdheden – er niet rechtstreeks in vertegenwoordigd zijn.

De heer Johan Weyts : Ik dacht nochtans dat het Comité van Ministers moet beslissen over de samenstelling van de delegatie.

De voorzitter : Dat is in laatste instantie zo ; maar die beslissing moet in de Belgische context eigenlijk wel steunen op een akkoord van de zeven assemblees. Ik wijs er daarbij op dat er een oplossing is uitgewerkt voor een analoog probleem, met name in het kader van de Benelux, en dat zelfs zonder dat daarvoor een verdragswijziging nodig was. De buitenwerkingstelling, c.q. afschaffing, van de WEU biedt in dit verband misschien mogelijkheden. Vroeger zei men dat de samenstelling van

de parlementaire delegatie naar de Raad van Europa afhangt van die naar de WEU (die als defensieorganisatie tot de uitsluitende federale bevoegdheid behoorde). Uiteindelijk behoort dit alles echter inderdaad niet tot de bevoegdheden van de Vlaamse regering, zoals ook parlementsvoorzitter De Batselier hieromtrent vroeger al heeft benadrukt. Het is belangrijk dat de Vlaamse regering haar steun toezegt aan de pogingen van het Vlaams Parlement om tot een rechtstreekse vertegenwoordiging in de Raad van Europa te komen, maar meer kan ze niet doen.

Minister-president Patrick Dewael : De heer Van Grembergen heeft het over de culturele diversiteit gehad. De transversale dimensie van cultuur wordt in alle communautaire beleidsdomeinen versterkt. In de aanloop naar de bijeenkomst in Nice is dat een verworvenheid. Het vordert allemaal misschien wat traag, maar het gaat toch in de goede richting. Het komt erop aan in de periode ná Nice op de ingeslagen weg verder te gaan, via contacten met gelijkgestemde regio's en via inspanningen om de evolutie van de Belgische federale structuren te stimuleren.

De voorzitter : Ik stel voor om na de Top van Nice hier opnieuw een gedachtewisseling te organiseren. In deze commissie bestaat een redelijk grote consensus over de te volgen aanpak.

Eén punt verdient misschien bijzondere aandacht. De heer Karel Van Miert heeft onlangs verklaard niet veel te voelen voor een verdere uitbouw van het Europa van de regio's. Hij had het over een "patchwork", een lappendeken. Ik denk dat niemand een dergelijk patchwork verdedigt. Iedereen is in tegendeel voorstander van een efficiënte structuur, die goed bestuur mogelijk maakt. Er is in dat opzicht ook voorgesteld om de huidige formatie van 220 leden die momenteel het Comité van de Regio's uitmaken, in de toekomst vast te stellen op de helft van het aantal Europarlementsleden van de uitgebreide Europese Unie. De helft van 700 is 350. Hierover moet men een beslissing nemen.

Bij de uitbreiding moeten we kiezen voor de één-én-formule. We moeten zowel voor de verdieping als voor de uitbreiding kiezen. We mogen niet de zwarte piet naar Europa doorschuiven. We mogen Europa er niet voortdurend van beschuldigen dat het dit of dat oplegt. De Centraal-Europeanen doen dat, maar wij doen dat ook. Men mag het niet voorstellen alsof het Europa is dat bepaalde saneringen oplegt. Die saneringen waren en zijn gewoon nodig. Dat is iets waar we allemaal ook zelf moeten toe komen. Het vrij verkeer van personen,

goederen en diensten leidt er wel toe dat de migratieproblemen wellicht niet zullen verminderen. Dat is geen reden om tegen de uitbreiding te zijn. Wel moeten we ons van het probleem bewust zijn en daarover goede afspraken maken.

Ten slotte stellen we vast dat het sociale luik van de uitbreiding stiefmoederlijk wordt behandeld. De 31 toetredingscriteria zijn vooral op andere aspecten gericht. Toch willen we op de ingeslagen weg doorgaan.

De vraag blijft ten slotte in welke mate de parlementen kunnen worden betrokken bij de bijeenkomsten van de constitutionele regio's. Voorlopig is het een intergouvernementele aangelegenheid. We moeten eens nadenken over alternatieven.

De verslaggever,

Johan WEYTS

De voorzitter,

Luc VAN DEN BRANDE

BIJLAGE

GEMEENSCHAPPELIJK STANDPUNT VAN DE CONSTITUTIONELE REGIO'S INZAKE DE IGC

Brussel, 20 september 2000

De volgende constitutionele regio's namen deel aan een ministerieel debat omtrent volgend Gemeenschappelijk Standpunt inzake de Intergouvernementele Conferentie (IGC) 2000: Nederooostenrijk, Salzburg, Tirol, Vorarlberg, Baden-Württemberg, Beieren, Berlijn, Brandenburg, Mecklenburg-Vorpommern, Noordrijn-Westfalen, Saksen, Saksen-Anhalt, de Balearische Eilanden, Baskenland, Catalonië, Extremadura, Wales, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en Vlaanderen.

INLEIDING

Met de Intergouvernementele Conferentie (IGC) 2000 wenst de Europese Unie een succesvolle uitbreiding voor te bereiden. Het lijkt geen twijfel dat de kans op succes afhangt van het veilig stellen en het verhogen van de slagkracht en democratische legitimiteit van de Europese instellingen.

Als regio's met wetgevende bevoegdheden, toegekend door de grondwet van onze respectieve Lidstaten (hierna "constitutionele regio's" genoemd)¹, zijn wij sterk geïnteresseerd in deze Conferentie en volgen wij heel aandachtig het verloop van de onderhandelingen. Onze interesse en bekommernis zijn bijzonder groot omdat wij van mening zijn dat er dringend

¹ Zie Verklaring nr. 54 bij de slotakte van het Verdrag van Amsterdam, waarin de Regeringen van Duitsland, Oostenrijk en België stelden "dat het optreden van de Europese Gemeenschap overeenkomstig het

bepalingen moeten komen in het Verdrag die het subsidiariteitsbeginsel benadrukken en de daaruit voortvloeiende voorzieningen om deze in de praktijk om te zetten. Wij zijn voorstander van deze historische uitbreiding. Wij menen echter wel dat het veel moeilijker zal zijn in een uitgebreide Unie de noodzakelijke amenderingen aan te brengen.

Bovendien moet worden vastgesteld dat onze regeringen een zelfde verantwoordelijkheid dragen als de nationale regeringen van onze Lidstaten bij het aanvaarden van het eindresultaat van de Conferentie, vermits zij verantwoording verschuldigd zijn aan hun respectieve Parlementen die in sommige gevallen een rol spelen in de ratificatieprocedure van het Verdrag.

In deze optiek hebben wij een aantal gemeenschappelijke prioriteiten waarmee, naar wij verwachten, de Europese Raad in Nice rekening zal houden.

DEEL I : GEMEENSCHAPPELIJKE PRIORITEITEN M.B.T. DE AGENDA VAN DE HUIDIGE IGC

Wij zijn verheugd dat zowel het Portugees als het Frans Voorzitterschap, naast de zgn. “klikjes” van Amsterdam, een groot aantal verwante institutionele kwesties op de agenda van de IGC hebben geplaatst. In dit verband koesteren de deelstaten hoge verwachtingen ten aanzien van de buitengewone Europese Raad van Biarritz op 13 en 14 oktober, die zich over deze zaken zal buigen. Wij verwachten een maximale inspanning van de onderhandelaars om tegemoet te komen aan onze prioriteiten in zover deze kunnen gekoppeld worden aan de hoofdstukken van het Verdrag die voor herziening in aanmerking komen.

Zonder afbreuk te willen doen aan de standpunten van elkeen der ondertekenende partijen, worden deze prioriteiten, die betrekking hebben op specifieke problemen inherent aan de ondertekenende partijen, hieronder opgesomd en toegelicht

I.1. Het Comité van de Regio's

Wij menen dat, als de Europese Unie het echt ernstig meent met de toepassing van het subsidiariteitsbeginsel, het Comité van de Regio's een belangrijker rol dient te spelen dan nu het geval is. De constitutionele regio's onderschrijven volledig het standpunt van het Comité van de Regio's m.b.t. de thema's die aan bod komen op de IGC, zoals uiteengezet in de resolutie die op 17 februari 2000² aanvaard werd. Op dit ogenblik hebben zijn aanbevelingen slechts een marginale invloed op het besluitvormingsproces, terwijl er in heel wat domeinen geen advies dient gevraagd en waar dit wél het geval is, er geen motivatieplicht bestaat indien er geen rekening mee wordt gehouden.

Wij dringen aan op volgende amendementen:

² Standpunt van het Comité van de Regio's van 17 februari 2000 ten aanzien van de Intergouvernementele Conferentie 2000.

I.1.1. Instelling met volle bevoegdheid (Artikel 7, paragraaf 1 EG-verdrag)

Het Comité van de Regio's dient te worden erkend als een instelling met volle bevoegdheid. Dit kan gebeuren via een amendering van Artikel 7, paragraaf 1 van het EG-verdrag, zoals voorgesteld in bijlage 1.

I.1.2. Beroep tot nietigverklaring bij het Hof van Justitie (Artikel 230, 3 van het EG-verdrag)

Het Comité van de Regio's moet een beroep tot nietigverklaring kunnen instellen bij het Hof van Justitie als het meent dat besluiten van de Europese instellingen het subsidiariteitsbeginsel schenden of als de Europese Unie handelingen stelt die strijdig zijn met de prerogatieven van het Comité. Daartoe dient Artikel 230, 3 van het EG-verdrag te worden geamendeerd, zoals voorgesteld in bijlage 2.

I.1.3. Samenstelling – mandaat (Artikel 263, 3 van het EG-verdrag)

Om zijn doelmatigheid en legitimiteit te verhogen, dient de samenstelling van het Comité van de Regio's te worden herdacht. Het lidmaatschap van het Comité dient automatisch te worden beëindigd als er een einde komt aan het mandaat uit hoofde waarvan de leden werden aangesteld. Een overgangsperiode van zes maanden dient voorzien. Een voorstel tot nieuwe verwoording van Artikel 263, 3 van het EG-verdrag werd opgenomen in bijlage 3.

I.1.4. Motiveringsplicht ingeval van het niet volgen van adviezen (Artikel 265, 7 van het EG-verdrag)

Er dient rekening te worden gehouden met de adviezen van het Comité van de Regio's en het niet volgen ervan moet afdoende gemotiveerd worden. Daartoe stellen wij voor Artikel 265 van het EG-verdrag te amenderen, door toevoeging van een paragraaf, zoals voorgesteld in bijlage 4.

I.2. Rechtstreekse toegang van de constitutionele regio's tot het Europees Hof van Justitie

Constitutionele regio's nemen – zowel de iure als de facto – deel aan het Europees besluitvormingsproces, op bijna dezelfde wijze als de Lidstaten in hun bevoegdheidsdomeinen. De Europese Unie kondigt veel regels af die betrekking hebben op hun bevoegdheidsgebieden. Als legitieme rechtsonderhorigen van Europese wetgeving, zijn constitutionele regio's niet alleen gebonden door deze regels maar krijgen zij ook de opdracht deze Europese regelgeving om te zetten in interne wetgeving.

Zij kunnen evenzeer – via hun Lidstaat – veroordeeld worden voor de niet-correcte of niet-tijdige omzetting van Europese richtlijnen, zoals het niet volgen van Europese wetgeving tot een veroordeling kan leiden (zelfs met een forfaitaire som of dwangsom een tweede veroordeling).

De mogelijke uitbreiding van bevoegdheden van de constitutionele regio's binnen de federale staten van de Unie zal leiden tot een overeenstemmende toename van de impact op hen vanwege de Europese Unie en van de wettelijke consequenties daarvan.

Desondanks beschikken constitutionele regio's nog niet over het logisch uitvloeisel van de gestelde wettelijke verplichtingen, d.w.z. zij kunnen zich niet *rechtstreeks* wenden tot het Europees Hof van Justitie (EHJ) als hun belangen geschaad worden of kunnen zichzelf niet rechtstreeks verdedigen voor het Hof. Wij menen dat deze anomalie moet weggewerkt worden door aan de constitutionele regio's rechtstreekse toegang tot het EHJ te verlenen.

Wij stellen derhalve voor Artikel 230 van het EG-verdrag en de daaruit voortvloeiende artikelen overeenkomstig te amenderen. Zodoende dient Artikel 230 van het EG-verdrag te worden geamendeerd, zoals voorgesteld in bijlage 5.

Wij benadrukken evenwel dat het Hof zich in geen geval mag uitspreken omtrent de bevoegdheidsverdeling tussen Lidstaten en hun gefederaliseerde staten, zoals gesteld in Artikel 230 van het EG-verdrag.

I.3. Het gebruik der talen

Wij betogen dat in een uitgebreide Unie het principe dient behouden te blijven dat alle officiële talen van de Lidstaten ook officiële talen van de Europese Unie zijn.

Dit impliceert in de praktijk dat:

- elke officiële taal van om het even welke Lidstaat op dezelfde wijze kan gebruikt worden in de instellingen van de Europese Unie;
- alle officiële documenten en wettelijke handelingen verkrijgbaar dienen te zijn in alle officiële talen binnen een redelijke termijn;
- elke burger zich tot de EU-instellingen (agentschappen inbegrepen) moet kunnen wenden in een van de officiële talen en recht heeft op een antwoord in die taal binnen een redelijke termijn.

Wij vragen derhalve dat de vereiste eenparigheid inzake regels met betrekking tot het gebruik der talen in Artikel 290 van het EG-verdrag behouden blijft.

Wij stellen daarenboven voor Artikel 21, paragraaf 3 van het EG-verdrag te amenderen, zoals vermeld in bijlage 6.

I.4. Verplichte eerbiediging van culturele eigenheid en verscheidenheid in het Europees beleid

Wij menen dat het Gemeenschapsbeleid bijvoorbeeld op het vlak van interne markt, handel en vooral mededinging vaak zwaarder doorweegt op culturele goederen en diensten dan het Europees cultuurbeleid als dusdanig, zoals dat geformuleerd is in Artikel 151, paragrafen 1, 2 en 5 van het EG-verdrag. Wij vrezen ook dat deze invloed nog groeit, voor zover culturele aspecten te weinig aandacht krijgen als de Europese Commissie problemen behandelt in verband met de interne markt, handel of mededinging. Wij menen desondanks dat de bescherming van cultuur meer dan nodig is, in het licht van de (elektronische) commercialisering van culturele goederen.

Wij bepleiten dan ook dat artikel 151, paragraaf 4 van het EG-Verdrag dienovereenkomstig wordt gewijzigd.

Evenzo zijn wij er ten stelligste van overtuigd dat een groot aantal diensten in de sociale, culturele en welzijnssector, evenals marktgerichte diensten in domeinen waar de regionale voorziening of kostenlast vooral gedragen worden door een lokale en/of regionale gemeenschap, niet louter met Europese mededingingsmaatstaven mogen gemeten worden (zie verder, Deel II).

I.5. Verwachtingen ten aanzien van de Europese Raad van Nice

Wij dringen er bij de regeringen van de Lidstaten op aan rekening te houden met wat voorafgaat en vragen in het raam van het Verdrag van Nice om een bindende toezegging voor een nieuwe IGC met o.a. een bespreking omtrent de afbakening en concentratie van bevoegdheden tussen de EU en haar Lidstaten.

DEEL II: DISCUSSIEPUNTEN NA NICE

Naast het onmiskenbaar belang van de geplande institutionele hervorming van de Unie, menen wij echter dat deze slechts gedeeltelijke antwoorden biedt op de essentiële vragen die een verder Europees integratieproces doet rijzen.

II.1 Bevoegdheidsomschrijving

Het Europees beleid bepaalt steeds meer het dagelijks leven van de Europese burgers. In veel gevallen terecht. De Europese Unie heeft de bevolking van de Unie veel voordelen opgeleverd. Nochtans mag men zich de vraag stellen of, in de context van de integratie zoals die vandaag bereikt werd, het subsidiariteitsbeginsel voldoende en consequent in het dagelijks Europees besluitvormingsproces toegepast werd. Dit probleem wordt nog groter in een uitgebreide Unie die haar democratische legitimiteit dient veilig te stellen.

Wij dringen derhalve aan op een discussie om de bevoegdheden van de Europese Unie duidelijker te omschrijven, zodat deze beter afgebakend kunnen worden van de bevoegdheden van de Lidstaten en van hun regionale en lokale besturen.

De huidige opdrachten van de Europese Unie dienen zorgvuldig te worden onderzocht en, in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel, opnieuw bepaald en neergelegd onder de vorm van nauwkeurig omschreven bevoegdheden, zodat ze duidelijker kunnen afgebakend worden van de bevoegdheden van Lidstaten en hun regionale besturen. Dit weerspiegelt beter de nationale en regionale eigenheden binnen de ene Europese identiteit. Vermits zij de overgang naar een stelsel van stemming bij gekwalificeerde meerderheid vergemakkelijkt, zal een duidelijke afbakening in geen geval de besluitvorming in de Unie hinderen of minder dynamisch maken.

De noodzaak om EU-verantwoordelijkheden te concentreren op essentiële zaken vormt een onderwerp voor verdere reflectie omdat het huidig takenpakket de mogelijkheden van een uitgebreide Unie overstijgt.

In deze optiek hebben wij met veel interesse nota genomen van de aankondiging van Europees Commissievoorzitter Prof. Romano Prodi om in een Commissiewitboek de voorstellen op te nemen voor nieuwe besluitvormingsstructuren die aansturen op een grondige overdenking en hervorming van verantwoordelijkheden binnen de Unie. Wij bieden de Commissievoorzitter hierbij onze steun aan.

Nochtans menen wij dat deze bevoegdheidsomschrijving ook duidelijk tot uiting moet komen in het EG-verdrag.

Daarom zijn wij van oordeel dat de artikelen 5, lid 1 en 308 van het EG-Verdrag voor wijziging in aanmerking komen.

II.2. Eerbiediging van het subsidiariteitsbeginsel

Zoals gesteld in Verklaring Nr. 54 bij de slotakte van het Verdrag van Amsterdam, waarin de Regeringen van Duitsland, Oostenrijk en België stipuleerden “dat het optreden van de Europese Gemeenschap overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel niet enkel de lidstaten, maar eveneens hun deelgebieden betreft, voor zover deze over eigen wetgevende bevoegdheden beschikken die hun krachtens het nationale grondwettelijke recht zijn toegekend”, eisen wij dat Artikel 5, 2 van het EG-verdrag wordt gewijzigd zodat niet alleen sprake is van het niveau van de Gemeenschap en van de Lidstaten maar ook van de subnationale besturen.

II.3. Diensten van openbaar belang

Wij zijn er ten stelligste van overtuigd dat een groot aantal diensten in de sociale, culturele en welzijnssector, evenals marktgerichte diensten in domeinen waar de regionale voorziening of kostenlast vooral gedragen worden door een lokale en/of regionale gemeenschap, niet louter met Europese mededingingsmaatstaven mogen gemeten worden.

Wij spreken ons resoluut uit voor het veilig stellen in het Verdrag van het gebied van de diensten van openbaar belang, zoals hoger vermeld, via duidelijke en bindende akkoorden. Naar onze mening gebeurt dit best door een amendement aan Artikel 87. Dit op basis van een bespreking van het gegeven dat Gemeenschapsmaatregelen subsidies of regionale fiscale stimuli niet mogen uitsluiten, vooral in domeinen als openbare veiligheid, media, dienstverlening op het vlak van algemene regionale economische belangen, onderwijs, sociale zekerheid, culturele initiatieven en gezondheidszorg, die een sociaal, cultureel of liefdadig belang hebben binnen een Lidstaat.

Wij erkennen wel dat de toelating van overheidssteun op het vlak van marktgebonden diensten ondergeschikt dient gemaakt aan de bepaling dat aan essentiële kenmerken van de diensten van openbaar belang moet voldaan worden. In deze optiek denken wij aan de voorwaarden "*regionale voorziening*" en "*kosten onderling gedragen door een lokale of regionale gemeenschap*".

BESLUIT

Als constitutionele regio's menen wij dat de uitbreiding van de Europese Unie één van de grootste uitdagingen in haar bestaan vormt. Het succes van deze uitbreiding, die de constitutionele regio's overigens toejuichen, is ongetwijfeld verbonden met een grondige hervorming van de Europese instellingen, zoals die omschreven wordt in de agenda van de huidige IGC. Wij zijn er ten stelligste van overtuigd dat onze gemeenschappelijke prioriteiten, vervat in deel I van dit document, in deze agenda passen, met name het Comité van de Regio's, de rechtstreekse toegang van de constitutionele regio's tot het Europees Hof van Justitie, het gebruik der talen, de verplichte eerbiediging van de culturele eigenheid en verscheidenheid in het Europees beleid.

Vermits wij menen dat de geplande institutionele hervorming van de Unie, op de agenda van de huidige IGC, slechts gedeeltelijke antwoorden biedt op de essentiële vragen die een verder Europees integratieproces opwerpt, benadrukken wij het belang van verdere hervormingen na Nice. Vermits het er op heden echter naar uitziet dat niet al onze aandachtspunten ineens aan bod kunnen komen, menen wij dat een nieuwe IGC nodig is opdat een bespreking kan plaats vinden omtrent onze verwachtingen inzake, onder meer, een nadere bevoegdheidsomschrijving, de eerbiediging van het subsidiariteitsbeginsel evenals de diensten van openbaar belang, .

Bijlagen

bij het Gemeenschappelijk Standpunt van de Constitutionele Regio's m.b.t. de IGC 2000

Specifieke voorstellen tot amendering van het EG-verdrag

1. Art.7, paragraaf 1 van het EG-verdrag: instellingen

“1. De vervulling van de aan de Gemeenschap opgedragen taken wordt verzekerd door:

- een Europees Parlement,
- een Raad,
- een Commissie,
- een Hof van Justitie,
- een Rekenkamer,
- een *Comité van de Regio's*”.

2. Artikel 230, 3 van het EG-verdrag: Beroep tot nietigverklaring bij het Hof van Justitie

“Het Hof van Justitie is onder dezelfde voorwaarden bevoegd uitspraak te doen inzake elk door het Europees Parlement, *het Comité van de Regio's*, de Rekenkamer en de ECB ingesteld beroep dat op de vrijwaring van hun prerogatieven is gericht [*en in beroepen ingespannen door regionale besturen met wetgevende bevoegdheid, hun toegekend door de nationale grondwet, tegen...*]”.

3. Artikel 263, 3 van het EG-verdrag: samenstelling van het CVR

“De leden van het Comité, alsmede een gelijk aantal plaatsvervangers, worden op voordracht van de onderscheiden lidstaten door de Raad met eenparigheid van stemmen voor vier jaar benoemd. *Hun lidmaatschap neemt automatisch een einde zes maanden nadat het mandaat waarop hun aanstelling berustte, beëindigd werd. In dat geval wordt voor de resterende*

ambtsperiode op dezelfde wijze een vervanger aangesteld. Zij zijn herbenoembaar. Leden van het Comité kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van het Europees Parlement.”

4. Artikel 265, 7 van het EG-verdrag: rechten van het CVR

“Als de Raad of de Commissie geen rekening houdt met de adviezen van het Comité van de Regio's, dan dient deze beslissing gemotiveerd.”

5. Artikel 230 van het EG-verdrag: rechtstreekse toegang tot het Hof van Justitie van de EG

De constitutionele regio's stellen een nieuwe paragraaf voor tussen de paragrafen 2 en 3 met daarin het recht van de deelstaten om zich rechtstreeks te wenden tot het Hof van Justitie van de EG: *“Daartoe kan het Hof ook uitspraak doen in elk geding dat aangespannen werd door een regionaal bestuur - in zover dit wetgevende bevoegdheid heeft, hem toegekend door de nationale grondwet – inzake het ontbreken van bevoegdheid, schending van essentiële vormvereisten, schending van het Verdrag of van een uitvoeringsregel of machtsoverschrijding.”*

6. Artikel 21, paragraaf 3 van het EG-verdrag

“Iedere burger van de Unie kan om het even welke instelling, orgaan of agentschap, opgericht door of krachtens dit Verdrag, aanschrijven in een van de in artikel 314 genoemde talen en binnen een redelijke termijn ook in die taal antwoord krijgen.”